

LIETUVOS RESPUBLIKOS KRAŠTO APSAUGOS MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, Totorių g. 25, LT-01121 Vilnius, tel.: +370 5 273 5673, +370 706 80 501,

el. p. kam@kam.lt, elektroninio pristatymo dėžutės adresas 188602751.

Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188602751

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

2025- Nr. 12-01-

DĖL TEISĖS AKTŲ PROJEKTŲ DĖL KONVENCIJOS DĖL PRIEŠPĖSTINIŲ MINŲ NAUDOJIMO, KAUPIMO, GAMYBOS IR PERDAVIMO UŽDRAUDIMO IR DĖL JŲ SUNAIKINIMO DENONSAVIMO

Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministerija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos tarptautinių sutarčių įstatymo 14 straipsnio 2 dalimi, parengė ir teikia Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl kreipimosi į Lietuvos Respublikos Prezidentą su prašymu pateikti Lietuvos Respublikos Seimui denonsuoti Konvenciją dėl priešpėstinių minų naudojimo, kaupimo, gamybos ir perdavimo uždraudimo ir dėl jų sunaikinimo“, Lietuvos Respublikos Prezidento dekreto „Dėl teikimo Lietuvos Respublikos Seimui denonsuoti Konvenciją dėl priešpėstinių minų naudojimo, kaupimo, gamybos ir perdavimo uždraudimo ir dėl jų sunaikinimo“ ir Lietuvos Respublikos įstatymo „Dėl Konvencijos dėl priešpėstinių minų naudojimo, kaupimo, gamybos ir perdavimo uždraudimo ir dėl jų sunaikinimo denonsavimo“ projektus (toliau – teisės aktų projektai).

Teisės aktų projektų tikslas – denonsuoti 1997 m. rugsėjo 18 d. Osle sudarytą Konvenciją dėl priešpėstinių minų naudojimo, kaupimo, gamybos ir perdavimo uždraudimo ir dėl jų sunaikinimo (toliau – Konvencija), ratifikuotą Lietuvos Respublikos įstatymu „Dėl Konvencijos dėl priešpėstinių minų naudojimo, kaupimo, gamybos ir perdavimo uždraudimo ir dėl jų sunaikinimo ratifikavimo“.

Konvenciją tikslinga denonsuoti, nes nuo 2003 m., kai Lietuva ratifikavo Konvenciją, saugumo situacija mūsų regione iš esmės pablogėjo. Karinės grėsmės Lietuvai ir kitoms NATO valstybėms narėms, besiribojančioms su Rusijos Federacija ir Baltarusijos Respublika, smarkiai išaugo. Rusijos Federacija savo tikslams pasiekti naudoja karinę agresiją, šiurkščiai pažeidžia tarptautinę teisę ir nepaiso kitų priimtų tarptautinių įsipareigojimų. 2022 m. Lietuvos nacionalinėje saugumo strategijoje Rusijos Federacija įvardyta kaip kelianti egzistencinę grėsmę Lietuvai ir kartu visos euroatlantinės bendrijos saugumui. 2022 m. NATO strateginėje koncepcijoje konstatuota, kad Rusijos Federacija yra reikšmingiausia tiesioginė grėsmė sąjungininkų saugumui ir taikai bei stabilumui euroatlantinėje erdvėje.

Nors didelė dalis pasaulio valstybių (164) ir yra prisijungusios prie Konvencijos, pažymėtina, kad 32 valstybės visgi nėra šios Konvencijos narės. Konvencijos nepasirašiusios net 3 iš 5 Jungtinių Tautų Saugumo Tarybos nuolatinių narių (Jungtinės Amerikos Valstijos, Kinijos Liaudies Respublika ir Rusijos Federacija) ir tokios valstybės kaip Indijos Respublika, Pakistano Islamo Respublika, Izraelio Valstybė. Nors Lietuvos Respublikos kaimynės ir su Rusijos Federacija ir Baltarusijos Respublika besiribojančios sąjungininkės šiuo metu yra Konvencijos narės, nemaža jų dalis šiuo metu svarsto dėl pasitraukimo iš Konvencijos. Ryškus šią aplinkybę patvirtinantis pavyzdys – bendras Estijos Respublikos, Latvijos Respublikos, Lenkijos Respublikos ir Lietuvos Respublikos gynybos ministrų 2025 m. kovo 18 d. pareiškimas, raginantis trauktis iš Konvencijos, o taip pat 2025 m. balandžio 1 d. Suomijos Respublikos Prezidento ir Vyriausybės pareiškimas, kad pradedamos pasitraukimo iš Konvencijos procedūros. Taigi, visos su Rusijos Federacija sieną

turinčios valstybės (išskyrus Norvegijos Karalystę) ketina pasitraukti iš Konvencijos, kas rodo šių regiono šalių vienodą grėsmių supratimą ir pasirengimą panaudoti visas būtinas priemones savo teritorijai ir laisvei apginti.

Pažymėtina, kad buvimas Konvencijos nare negarantuoja, kad Lietuvos Respublikos teritorijoje nebus naudojamos priešpėstinės minos. Nors Ukraina ir yra Konvencijos narė, tačiau tai nesustabdė Rusijos Federacijos nuo užimtų Ukrainos teritorijų užminavimo įvairių tipų priešpėstinėmis minomis. Okupuotos Ukrainos teritorijos minuojamos masiškai. Todėl praktiškai nekyla abejonių, kad ir galimos agresijos prieš Lietuvos Respubliką atveju Rusija neabejotinai masiškai minuotų užimamas teritorijas, nes tai suteiktų karinį pranašumą, ir Konvencija nuo to neapsaugotų.

Pasitraukimas iš Konvencijos sustiprintų Rusijos atgrasymo poveikį, leistų Lietuvos kariuomenei padidinti kontrmobilumo efektą mūšio lauke. Priešpėstinių minų naudojimas padidintų Lietuvos kariuomenės vienetų gebėjimą riboti priešų judėjimą, ypač kritiniuose ir riboto pravažumo mūšio lauko taškuose. Priešpėstinės minos yra itin efektyvios prieš gyvąją jėgą. Šaulių ir lengvosios ginkluotės pagalba galima efektyviai stabdyti šarvuotos technikos judėjimą, tačiau intensyviai mažų grupių pėstininkų judėjimui ir skverbimuisi stabdyti vien šaulių ir lengvosios ginkluotės nepakanka – šiuo atveju pasiekti norimą efektą kaip tik ir padeda priešpėstinės minos. Labai svarbus ir priešpėstinių minų panaudojimo psichologinis efektas – žinojimas, kad gali būti panaudotos priešpėstinės minos, prieš karius padidins psichologinį spaudimą, stiprins psichologinį nuovargį prieš gretose ir silpnins discipliną mūšio lauke. Poreikis naudoti minų iešiklius ir kitas išminavimo priemones lėtins priešų pajėgų judėjimą ir didins jų pažeidžiamumą. Ekonominiu požiūriu, minų naudojimas leistų Lietuvos kariuomenei taupyti materialinius ir laiko resursus, nes priešpėstinės minos gali būti greitai ir efektyviai naudojamos siekiant uždaryti perėjas ar sustiprinti prieštankines kliūtis, neleidžiant priešui manevruoti. Priešpėstinių minų turėjimas ir galimybė jas naudoti mūšio lauke didins Lietuvos kariuomenės karių išgyvenamumą, motyvaciją ir pasitikėjimą savo jėgomis.

Priešpėstinių minų naudojimo draudimas nėra paprotinės tarptautinės teisės dalis, todėl pasitraukimas iš Konvencijos leistų Lietuvai įsigyti, gaminti, kaupti, naudoti bei perduoti priešpėstines minas. Net ir pasitraukusi iš Konvencijos Lietuvos Respublika laikytųsi prisiimtų tarptautinės humanitarinės teisės įsipareigojimų pagal kitas tarptautines sutartis, kurių šalis yra Lietuvos Respublika, įskaitant 1949 m. Ženevos konvencijas dėl karo aukų apsaugos ir jų 1977 m. papildomą protokolą dėl tarptautinių ginkluotų konfliktų aukų apsaugos (I protokolą), 1998 m. Tarptautinio baudžiamojo teismo Romos statutą, 1980 m. Jungtinių Tautų Konvenciją dėl tam tikrų įprastinių ginklų, kurie gali būti laikomi pernelyg žalojančiais arba veikia nesirinktinai, naudojimo uždraudimo arba apribojimo bei šios konvencijos Protokolo dėl minų, minų-spąstų ir kitų įtaisų naudojimo uždraudimo arba apribojimo (II Protokolas), taip pat visuotinai pripažintų tarptautinių papročių dėl karo priemonių ar kariavimo būdų. Neigiami priešpėstinių minų panaudojimo efektai ir grėsmė civiliams gyventojams gali būti sumažinti nustatant griežtas šių minų panaudojimo taisykles ir procedūras, ypač didelį dėmesį skiriant tarptautinės teisės normų ir principų įgyvendinimo užtikrinimui. Pavyzdžiui, galimas rizikas civiliams sumažintų aktyvi minų laukų priežiūra (aptvėrimas, ženklai, įspėjimas ir stebėjimas), taip pat kiek įmanoma greitesnis teritorijos išminavimas.

Pagal Lietuvos Respublikos tarptautinių sutarčių įstatymo 14 straipsnį, Lietuvos Respublikos tarptautinė sutartis denonsuojama vadovaujantis sutarties nuostatomis, tarptautinės teisės normomis ir Tarptautinių sutarčių įstatymo nustatyta tvarka, t. y. dėl Lietuvos Respublikos ratifikuotos tarptautinės sutarties denonsavimo Lietuvos Respublikos Prezidento teikimu (jo iniciatyva ar Lietuvos Respublikos Vyriausybei pasiūlius) sprendžia Lietuvos Respublikos Seimas.

Konvencija sudaryta 1997 m. rugsėjo 18 d. Osle, pasirašyta 1999 m. vasario 26 d. Lietuvos Respublikos Seimas Konvenciją ratifikavo 2003 m. balandžio 25 d. įstatymu Nr. IX-1395. Konvencija Lietuvoje įsigaliojo 2003 m. lapkričio 1 d., o 2004 m. Lietuva sunaikino turėtas priešpėstinių minų atsargas.

Konvencijos 20 straipsnio 2 dalis nustato, kad kiekviena valstybė, šios Konvencijos šalis, įgyvendindama savo nacionalinį suverenitetą, turi teisę pasitraukti iš šios Konvencijos. Apie tokį savo

pasitraukimą ji turi pranešti visoms valstybėms, šios Konvencijos šalims, depozitarui (Konvencijos 21 straipsniu depozitaru paskirtas Jungtinių Tautų Generalinis Sekretorius) ir Jungtinių Tautų Saugumo Tarybai. Pasitraukimo dokumente turėtų būti išsamiai išdėstomos pasitraukimą lėmusios priežastys. Atsižvelgiant į tai, priėmus teisės aktų projektus, diplomatiniais kanalais bus pranešta visoms valstybėms, šios Konvencijos šalims, depozitarui ir Jungtinių Tautų Saugumo Tarybai apie Lietuvos Respublikos sprendimą pasitraukti iš Konvencijos.

Konvencijos 20 straipsnio 3 dalis nustato, kad pasitraukimas iš Konvencijos įsigalios tik praėjus šešiams mėnesiams nuo tos dienos, kai pasitraukimo dokumentas įteikiamas depozitarui. Tačiau jei šešių mėnesių termino pabaigos momentu pasitraukianti valstybė, šios Konvencijos šalis, dalyvautų ginkluotame konflikte, pasitraukimas neįsigalios iki ginkluoto konflikto pabaigos. Atsižvelgiant į šias Konvencijos nuostatas bei į dabartinę geopolitinę situaciją, tikslinga denonsuoti Konvenciją kaip įmanoma greičiau.

Vadovaujantis Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo metodikos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. vasario 26 d. nutarimu Nr. 276 „Dėl Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo metodikos patvirtinimo“, 36 punktu, numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo pažyma nerengiama, o teisės aktų projektų poveikio vertinimo rezultatai pateikiami aiškinamajame rašte.

Teisės aktų projektai buvo derinti su Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija ir Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerija, į darbo tvarka gautas redakcines pastabas atsižvelgta.

Su visuomene buvo konsultuojamasi teisės aktų projektus paskelbus Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos teisės aktų informacinėje sistemoje (TAIS).

Teisės aktų projektais nesiūloma perkelti ar įgyvendinti Europos Sąjungos teisės aktų.

Teisės aktų projektai neprieštaruja Devynioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programai, Europos Sąjungos teisė šiai sričiai netaikoma.

Teisės aktų projektams įgyvendinti papildomų biudžeto lėšų nereikės. Priėmus Teisės aktų projektus, nereiks pripažinti netekusiais galios ar priimti naujų teisės aktų.

Teisės aktų projektai nėra notifikuotini Europos Komisijai pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. gegužės 20 d. nutarimo Nr. 617 „Dėl Keitimosi informacija apie standartus, techninius reglamentus ir atitikties įvertinimo procedūras taisyklių patvirtinimo“ reikalavimus.

Teisės aktų projektus parengė Krašto apsaugos ministerijos Tarptautinių ryšių ir operacijų grupė (vadovas – Algirdas Norkus, tel. +370 706 80 316, el. paštas algirdas.norkus@kam.lt, tiesioginiai rengėjai – vyresn. patarėja Agnė Bernadišiūtė, tel. +370 5 273 5635, el. paštas agne.bernadisiute@kam.lt, ir vyresn. patarėjas Darius Senikas, tel. +370 706 80 340, el. paštas darius.senikas@kam.lt).

PRIDEDAMA:

1. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo projektas, 1 lapas.
2. Lietuvos Respublikos Prezidento dekreto projektas, 1 lapas.
3. Lietuvos Respublikos įstatymo projektas, 1 lapas.
4. Aiškinamasis raštas, 5 lapai.
5. Ministerijų derinimo išvados, 2 lapai.

Krašto apsaugos ministrė

Dovilė Šakalienė

Darius Senikas, tel. +370 706 80 340, el. p. darius.senikas@kam.lt